โครงการเครือข่ายอ่างเก็บน้ำ (อ่างพวง) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นถึงปัญหาในอนาคต ทรงคาดการณ์ถึงผลกระทบจากภาวะโลกร้อนที่ก่อให้เกิดปัญหาความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำ จึงได้มีพระราชดำริให้จัดหาแหล่งน้ำและจัดทำระบบเครือข่ายอ่างเก็บน้ำ (อ่างพวง) ทำให้หลายพื้นที่พ้นจากสภาพแห้งแล้ง และกลับพลิกฟื้นผืนดินกลายเป็นความอุดมสมบูรณ์ในที่สุด

เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2532 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับการจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในเขตอำเภอหัวหิน ซึ่งในปัจจุบันราษฎรต้องประสบกับปัญหาความแห้งแล้ง และขาดแคลนน้ำอยู่โดยทั่วไป อ่างเก็บน้ำจำนวนมากที่สร้างไว้มีขนาดเล็กสำหรับอ่างเก็บน้ำที่มีขนาดความจุพอสมควรก็มีเพียงอ่างเก็บน้ำห้วยตะแปดและอ่างเก็บน้ำบ้านทุ่งขามเท่านั้น จึงเห็นสมควรก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดความจุมากๆ ตามท้องที่ต่างๆ ที่เหมาะสม อาทิ ในเขตตำบลหนองพลับ ซึ่งมีโครงการพัฒนาที่ดินหนองพลับอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ขาดแคลนน้ำมากในเวลาฝนแล้ง และต่อมาในวันที่ 24 กรกฎาคม 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชดำริเพิ่มเติมให้กรมชลประทานจัดหาน้ำจากอ่างเก็บน้ำที่มีศักยภาพดีกว่ามาช่วยเหลืออ่างเก็บน้ำห้วยตะแปดต่อไป

เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ณ พื้นที่ส่งน้ำหมู่บ้านชาวไทยมุสลิม ด้านท้ายอ่างเก็บน้ำห้วยทรายได้พระราชทานพระราชดำริ ดังนี้

1. สมควรพิจารณาความเหมาะสม ในการผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด ผ่านสันทำนบของอ่างพักน้ำเขากระปุก ลงอ่างเก็บน้ำห้วยทราย ซึ่งปัจจุบันมีสภาพขาดแคลนน้ำมาก เพื่อให้สามารถส่งน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของอ่างเก็บน้ำห้วยทราย และบริเวณใกล้เคียงได้ตามวัตถุประสงค์โครงการ

2. ควรพิจารณาวางโครงการ และก่อสร้างอ่างเก็บน้ำในลำน้ำสาขาของลุ่มน้ำห้วยตะแปด เพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำเสริมให้อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด

3. ควรเร่งพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยไม้ตาย ส่วนพื้นที่ตอนบนของอ่างฯ ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กกระจายในบริเวณต่างๆ ตามความเหมาะสม

เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างระบบผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำหรือแหล่งน้ำที่มีศักยภาพที่ดี และมีความเหมาะสมไปลงอ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด ซึ่งมีน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำในแต่ละปีน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ทำการเกษตรและอุปโภค – บริโภค ของราษฎรในบริเวณโครงการฯ

เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2539 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้พระราชทานพระราชดำริกับนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. นายรุ่งเรือง จุลชาต อธิบดีกรมชลประทาน และนายสุพจน์ รุจิรกุล ผู้อำนวยการสำนักงานกิจกรรมพิเศษ ให้เร่งรัดก่อสร้างโครงการระบบท่อผันน้ำอ่างเก็บน้ำบ้านทุ่งขาม – อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด

หลักการทำงานของอ่างพวง

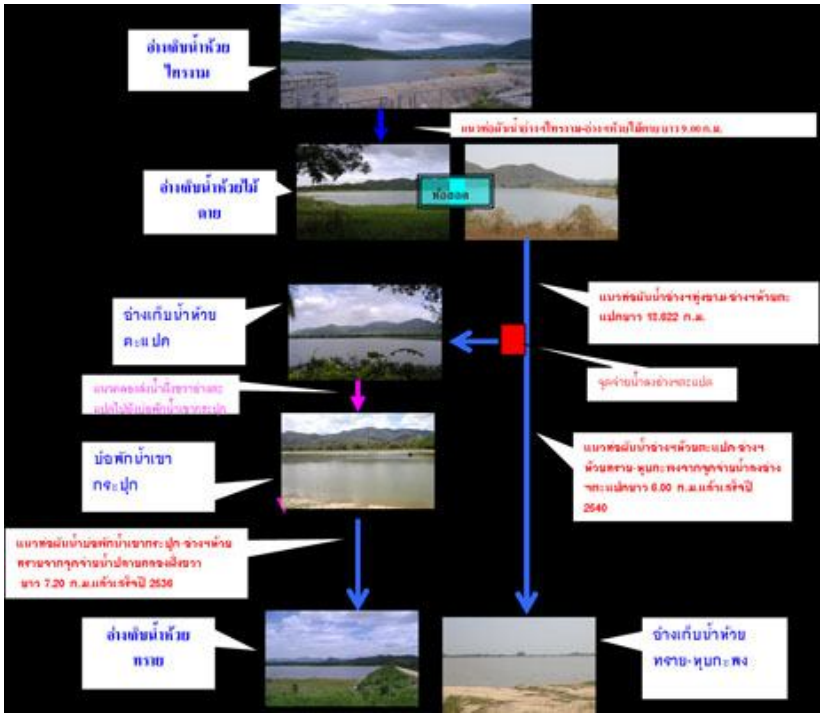

การทำงานของอ่างพวงมีหลักการอยู่ว่า อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่อยู่ตอนบนสามารถปล่อยน้ำลงมาเติมอ่างเก็บน้ำที่มีขนาดเล็กได้ ที่อยู่ตอนล่างได้ โดยการเชื่อมต่อท่อส่งน้ำในแต่ละอ่างเก็บน้ำเข้าหากัน ดังแสดงตามภาพระบบบริหารจัดการน้ำในระบบเครือข่ายอ่างเก็บน้ำ (อ่างพวง) ทำให้การบริหารจัดการน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ราษฎรสามารถมีน้ำใช้เพื่อการอุปโภค บริโภคตลอดจนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรทั้งนี้จะต้องมีแผนงานในการใช้จ่ายน้ำของแต่ละปีหรือฤดูกาลเพาะปลูก เพื่อให้มีน้ำในการบริหารได้ตลอดทั้งปี

การดำเนินงานสนองพระราชดำริ

ปี 2536 กรมชลประทาน ดำเนินการก่อสร้างระบบท่อผันน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด – อ่างเก็บน้ำห้วยทราย เป็นท่อซีเมนต์ใยหิน (ท่อ Asbestos Cement) ขนาด
เส้นผ่าศูนย์กลาง 600 มิลลิเมตร ความยาว 7.2000 กิโลเมตร สามารถผันน้ำเมื่ออ่างเก็บน้ำห้วยทรายขาดแคลนน้ำได้วินาทีละ 160 ลิตร ช่วยให้ราษฎรหมู่บ้านชาวไทยมุสลิมและบริเวณใกล้เคียงมีน้ำใช้ทำการเกษตร เนื้อที่ประมาณ 1,200 ไร่ รวมทั้งมีน้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคได้ตลอดปี

ปี 2536 – 2537 กรมชลประทาน ดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยไม้ตาย ตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ปี 2540 กรมชลประทาน ดำเนินการก่อสร้างระบบผันน้ำอ่างเก็บน้ำบ้านทุ่งขาม – อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด โดยวางระบบท่อผันน้ำเชื่อมต่อจากท่อส่งน้ำท้ายอ่างเก็บน้ำบ้านทุ่งขาม เลียบตามคลองส่งน้ำและถนน ความยาว 18.622 กิโลเมตร ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางท่อผันน้ำ 500 มิลลิเมตร สามารถผันน้ำได้วินาทีละ 200 ลิตร ซึ่งจะช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ประมาณ 8,870 ไร่ และสามารถช่วยให้ราษฎรที่อยู่อาศัยตามแนวท่อผันน้ำผ่านในเขตตำบลไร่ใหม่พัฒนา ตำบลห้วยทรายเหนือ และตำบลสามพระยา ประมาณ 150 ครัวเรือน มีน้ำใช้อุปโภคบริโภคตลอดปี และมีน้ำใช้ทำการเกษตรเนื้อที่ประมาณ 2,000 ไร่

เนื่องจากศักยภาพของอ่างเก็บน้ำทุ่งขามมีมากเพียงพอ จึงได้วางท่อ HDPE ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 500 มิลลิเมตร ต่อจากจุดจ่ายน้ำลงอ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด ไปยังอ่างเก็บน้ำห้วยทราย – หุบกะพง เป็นระยะทางประมาณ 6.00 กม. ทำให้สามารถช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของอ่างเก็บน้ำห้วยทราย – หุบกะพง ได้ 1,200 ไร่ 76 ครัวเรือน

ปี 2543 กรมชลประทาน ดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยไทรงาม ขึ้นที่หมู่บ้านวลัย ตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อช่วยเหลือพื้นที่ประมาณ 9,000 ไร่ ในเขตตำบลหนองพลับและตำบลหินเหล็กไฟ ก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2546

ปี 2549 กรมชลประทาน ดำเนินการก่อสร้างระบบท่อผันน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยไทรงาม – อ่างเก็บน้ำทุ่งขาม แล้วเสร็จ